

## POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Krajewski

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa M. O.  
przeciwko Przedsiębiorstwu Handlowo-Usługowemu "T." sp. z o.o. w W.  
o stwierdzenie nieważności uchwały,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 11 września 2019 r.,  
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 29 marca 2019 r., sygn. akt VII AGa (...), VII WSC (...)

**oddala zażalenie.**

### UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 29 marca 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną M. O. od wyroku tego Sądu z 21 czerwca 2018 r. W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że skarżący został wezwany do usunięcia braku fiskalnego w postaci opłaty od skargi w wysokości 2000 zł, w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia skargi. W związku z tym wezwaniem profesjonalnie reprezentowany skarżący wystąpił o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej, a następnie, mimo oddalenia jego wniosku,

przedmiotowej opłaty nie uiszczył w określonym terminie. W konsekwencji skarga, jako nieopłacona, została odrzucona na podstawie art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie M. O. wniósł o jego uchylenie i przyznanie pełnomocnikowi kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej skarżącemu z urzędu. W motywach zażalenia zgłoszono żądanie skontrolowania na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) rozstrzygającego o odmowie zwolnienia z opłaty, zarzucając temu orzeczeniu naruszenie art. 102 ust. 1 u.k.s.c., prowadzące do nieuzasadnionego, zdaniem skarżącego, odrzucenia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione.

W polskiej procedurze cywilnej obowiązuje generalna zasada odpłatności wymiaru sprawiedliwości. Zwolnienie z kosztów sądowych może być uzasadnione jedynie wówczas, gdy jest konieczne dla zagwarantowania uzyskania ochrony sądowej podmiotom znajdującym się w obiektywnie trudnej sytuacji ekonomicznej, dla których poniesienie kosztów w całości, a nawet w części, nie jest możliwe bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania, czyli minimum koniecznego dla zapewnienia godnej egzystencji. Prawo do zwolnienia od kosztów nie przysługuje każdemu, lecz osobom rzeczywiście ubogim. Instytucja ta ma bowiem na celu pomoc w dostępie do wymiaru sprawiedliwości osobom, które, znajdując się w złej sytuacji materialnej, nie posiadają wymaganych środków finansowych na uiszczenie kosztów, a tym samym nie mają możliwości dochodzenia swoich roszczeń przed sądem.

Możliwość uiszczenia opłaty sądowej przez stronę wnioskującą o zwolnienie od kosztów badana jest w aspekcie wysokości opłaty i możliwości finansowych strony. Dopiero analiza tych okoliczności daje podstawę do stwierdzenia, czy strona ze względu na trudną sytuację materialną nie może ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Istotna pozostaje okoliczność, że strona przygotowująca się do postępowania powinna być gotowa na poczynienie oszczędności i ograniczenie innych wydatków, które nie są niezbędne. Opłaty sądowe są bowiem rodzajem danin publicznych, a przyznanie

sądom prawa zwalniania od opłat nie ma charakteru swobodnego uznania Sądu, lecz podlega określonym regułom. Zwalnianie od opłat stanowi nie tylko środek realizacji prawa obywatela do sądu, ale także uszczuplenie dochodów państwa. Pomiedzy ochroną obydwu tych wartości musi istnieć pewna równowaga, a sąd rozpoznający wniosek o zwolnienie od kosztów powinien w odpowiednich proporcjach uwzględnić zarówno interes fiskalny państwa, jak i faktyczne, a nie tylko prawne, gwarancje dostępu do sądu [zob. Katarzyna Gonera, Komentarz do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wyd. 1 z 2006 roku, s. 25 i 344 – 345].

Dokonana przez pryzmat przedstawionych wyżej założeń weryfikacja rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego o odmowie zwolnienia skarżącego od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku o trafności tego rozstrzygnięcia. Oznacza to, że, wobec nieuiszczenia przez skarżącego opłaty mimo stosownego wezwania, zasadne było również odrzucenie przez ten Sąd skargi kasacyjnej z powodu nieusunięcia jej braku fiskalnego. Zażalenie nie przedstawia żadnych racji, które podważałyby motywy stanowiska o odmowie zwolnienia od opłaty, a wręcz nie odnosi się do argumentów przywołanych przez Sąd Apelacyjny. Należy zatem poprzestać na stwierdzeniu, że inne spoczywające na skarżącym obowiązki finansowe, w tym wobec organów skarbowych czy podmiotów prywatnych, w szczególności banków, nie mają pierwszeństwa przed obciążeniem wynikającym z konieczności uiszczenia opłaty od apelacji. Zasadne jest także spostrzeżenie dotyczące kwestii możliwości zarobkowych M. O., które to możliwości – w razie ich realizacji przez skarżącego - pozwalałyby mu uzyskać dochody w kwocie umożliwiającej pokrycie opłaty z własnych środków.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398<sup>14</sup> k.p.c. w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji postanowienia.